

8. Літвицька Лариса. Казкотерапія, гімнастика і йога для дітей: у луцькій бібліотеці – заняття з психологічної підтримки. 2022. 1 квіт. URL: <https://suspilne.media/222997-kazkoterapia-gimnastika-i-joga-dla-ditej-u-luckij-biblioteci-zanatta-z-psihologicnoi-pidtrimki/> (дата звернення: 16.04.2023).

9. Терапевтичні казки для дітей: алгоритм створення і приклади. Педрада. 2023. 16 січ. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/1512-terapevtichn-kazki-dlya-dtey-printsipi-y-algoritm-stvorennya> (дата звернення: 16.01.2023)

10. Шаройкіна І. В. Генезис бібліопсихології в контексті бібліотечно-інформаційної діяльності. 2023. 102 с.

11. Щоб відволікти дітей-переселенців від війни, у Черкасах проводять казкотерапію. 2022. 13 квіт. URL: <https://www.vikka.ua/novini/abi-vidvolikti-ditej-pereselenciv-vid-vijni-u-cherkasah-provodyat-kazkoterapiyu/> (дата звернення: 16.04.2023).

УДК 025.12:[026:37](477.411)

*Рубан Алла Іванівна,
молодша наукова співробітниця
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського,
м. Київ, Україна*

**ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ
УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.
СЕРІЯ «НА ДОПОМОГУ ПРОФЕСІЙНІЙ САМООСВІТІ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТЯНСЬКИХ
БІБЛІОТЕК»**

Книжкові видання, підготовлені фахівцями наукових установ, здебільшого відображають результати їх наукової діяльності. Серед видань, що їх видавали протягом 20 років у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ), – монографії, наукові праці, довідники, словники, бібліографічні, практичні, методичні й навчальні посібники, періодичні, оглядові видання, хрестоматії, бюлетені, матеріали конференцій та науково-практичних семінарів, календарі знаменних і пам'ятних дат та ін. Деякі видання виходять в серіях, таких як «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітнянських бібліотек», «Академіки НАПН України», «Ювіляри НАПН України» та «Майстри бібліотечної справи України».

Мета роботи – проаналізувати видання ДНПБ, підготовлені в серії «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітнянських бібліотек», яку започатковано в 2003 р.

Першим виданням у серії став науково-допоміжний бібліографічний покажчик **«Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства»** [4–7]. Усього в ДНПБ, як головному науково-методичному центрі мережі освітнянських бібліотек МОН України та НАПН України, у період з 2003 до 2019 рр. впорядковано й видано 4 його випуски. Логічним і тематичним продовженням посібника став покажчик **«Бібліотека в інформаційно-освітньому середовищі»** [3], виданий в 2022 р. Головна мета названих видань носить практичний характер – допомога в самоосвітній діяльності фахівців книгозбірень, що входять до складу мережі освітнянських бібліотек України; популяризація та ознайомлення з документами, які регулюють правові питання функціонування бібліотек, висвітлюють тенденції їх розвитку як сучасних інформаційних центрів, розкривають актуальні питання теорії, методики та практики бібліотечної справи, організації роботи книгозбірень, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в їхню діяльність тощо. Бібліографічне видання **«Науково-інформаційна діяльність бібліотек: теорія й практика»** [12] присвячено теоретичним і практичним аспектам науково-інформаційної діяльності бібліотек, зокрема питанням державної політики в галузі бібліотечної справи,

інформаційної діяльності, розвитку термінології бібліотечно-інформаційної сфери у зв'язку з активним упровадженням нових інформаційних технологій, забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів, сучасного стану та перспектив наукового реферування, упровадження в суспільну практику інформаційно-аналітичних технологій і методик. Створення бібліографічних видань у ДНПБ розглядається як один із напрямів розкриття інформаційних ресурсів із метою надання якнайширшого доступу до них користувачів.

Одним із важливих напрямів роботи ДНПБ є підготовка методичної продукції. Усього в названій серії вийшло 9 методичних посібників.

Мета посібника **«Анотування як процес аналітико-синтетичної переробки інформації»** [1] – ознайомлення фахівців бібліотек із науково-методичними підходами до процесу анотування документів. Видання містить значну кількість ілюстративних матеріалів, які досить вдало доповнюють теоретичні положення і конкретизують методичні прийоми процесу анотування. У методичних рекомендаціях **«Бібліографічне оформлення наукових робіт»** [2] розглянуто основні положення і наведено типові приклади описування документів різних видів, запропоновано різні способи оформлення прикнижкових і пристатейних бібліографічних списків, наведено рекомендації з вибору форми списку та способу групування в ньому бібліографічних записів, подано відомості з оформлення бібліографічних посилань у монографіях, дисертаціях, авторефератах дисертацій, статтях, дипломних і курсових роботах тощо. Укладачем методичних рекомендацій **«Індексування документів ключовими словами»** [9] докладно відображено способи описування основного смислового змісту документів за допомогою ключових слів, наведено численні приклади індексування окремих видів документів. Запропонована методика має універсальний характер і може бути використана як для заповнення поля «Ключові слова» електронних каталогів незалежно від використовуваної АБІС, так і для визначення ключових слів у процесі оформлення наукових публікацій. Висвітленню організаційних питань переведення бібліотек закладів освіти на УДК присвячено методичні рекомендації **«Упровадження Універсальної десяткової класифікації в практику роботи бібліотек закладів загальної середньої та професійно-технічної освіти»** [24]. У них надано рекомендації для роботи з фондами і каталогами залежно від обраного способу впровадження УДК, наведено методику пересистематизування фондів і каталогів, висвітлено питання наукової організації праці бібліотекарів із застосуванням норм часу на бібліотечні процеси. Видання має численні додатки, які сприятимуть ефективній організації роботи. У посібнику **«Перевірка бібліотечних фондів»** [16] висвітлено завдання, основні етапи, види і способи перевірок та оформлення результатів, які розглядають як складові частини традиційного методу збереження фонду в бібліотечному технологічному процесі та які виконують контролюючу функцію обліку фонду в бібліотеках; представлено повний перелік методів перевірки бібліотечних фондів із детальним описом кожного з них із урахуванням специфіки формування фондів освітянських бібліотек. Сучасні тенденції розвитку інформаційних сервісів освітянських бібліотек свідчать про перенесення акцентів з формування бібліотечного фонду до дедалі більшого урахування досвіду користувачів та розмаїття форм і методів забезпечення їх інформаційних потреб. Актуальність підготовки методичних рекомендацій **«Сучасні форми і методи забезпечення інформаційних потреб користувачів освітянських бібліотек»** [21] зумовлена процесами інтеграції традиційної та інноваційної сфер бібліотечної діяльності, що поглиблюються зі зростанням обсягів електронних ресурсів і впровадженням ІКТ у бібліотечне обслуговування. У рекомендаціях розкрито зміст, форми і методи забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотек ЗВО та шкіл. У методичних рекомендаціях **«Освітянська бібліотека в сучасній системі соціокультурних комунікацій»** [14] розкрито зміст, функції, напрями і форми соціокультурної діяльності освітянських бібліотек як важливого чинника якісних соціокультурних зрушень в Україні у контексті розвитку світового культурно-освітнього

середовища. За підготовку методичних рекомендацій **«Патріотичне виховання у шкільних бібліотеках: методи та підходи»** [15] ДНПБ відзначено в конкурсі «Національне визнання наукових досягнень» ІХ Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті – 2017» у номінації «Науково-методична розробка для вчителів, викладачів». У рекомендаціях висвітлено основні напрями, методи та форми роботи шкільної бібліотеки, розглянуто питання комплектування фонду літературою національно-патріотичного спрямування, підготовки рекомендаційних бібліографічних посібників, інформаційно-бібліографічного обслуговування учасників навчально-виховного процесу. Методичні рекомендації **«Створення сучасного інформаційно-освітнього простору шкільної бібліотеки»** [19] підготовлено з метою надання інформаційної підтримки у прискоренні модернізації бібліотек закладів загальної середньої освіти за допомогою створення сучасного інформаційно-освітнього простору, а це сприятиме підвищенню якості бібліотечного обслуговування учасників освітнього процесу. У виданні висвітлено основні напрями технічного і комунікаційного оснащення шкільної бібліотеки, розглянуто питання наповнення інформаційного простору шкільної бібліотеки, подано рекомендації щодо створення в шкільних бібліотеках «багаторівневої» моделі із зонами праці та відпочинку.

За 20 років діяльності в серії «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек» підготовлено 8 практичних посібників.

У посібнику **«Науково-інформаційна діяльність провідних освітянських бібліотек України»** [13] розглянуто теоретичні аспекти застосування кількісних методів аналізу функціонування науки – наукометричних, бібліометричних, інформетричних, визначено їх особливості, охарактеризовано основні показники наукометрії, відображено стан бібліометричних і наукометричних досліджень в Україні, наведено приклади бібліометричної оцінки розвитку освіти та педагогіки, здійсненої науковцями бібліотеки на основі аналізу загальнодержавної реферативної БД «Україніка наукова». Це видання містить практичні рекомендації з формування бібліографічних баз даних, складання бібліографічних посібників, оптимізації інформаційно-аналітичної та реферативної діяльності бібліотек. Посібник відзначено дипломом лауреата конкурсу «Національне визнання наукових досягнень» ІХ Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті – 2017» у номінації «Науково-методична розробка для вчителів, викладачів» за науково-методичне забезпечення науково-інформаційної діяльності освітянських бібліотек України. Мета посібника **«Систематизація документів та організація каталогів і картотек освітянських бібліотек за таблицями Універсальної десятикової класифікації»** [18] – забезпечити максимальне уніфікування й досягнення одноманітності під час систематизування документів, особливо складних за змістом. У ньому викладено основні положення загальної та спеціальної методики систематизування документів за таблицями УДК у галузевому аспекті, подано методичні рекомендації з організації систематичних каталогів, картотек і баз даних за таблицями УДК. Завданням практичного посібника **«Предметизація документів з питань освіти, педагогіки, психології»** [17] є представлення принципів складання й застосування предметних рубрик, висвітлення їхнього лексичного складу та особливостей синтаксису мови в процесі побудови предметних рубрик, а також уніфікування предметизації документів різних типів і видів з огляду на галузеву специфіку. На основі «Словника заголовків предметних рубрик» можна здійснювати індексування документів для організації ЕК, формувати авторитетні файли предметних заголовків, шукати потрібну інформацію. У виданні **«Упровадження в практику роботи бібліотек освітянської галузі ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 „Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» та ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 „Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання»** [23] подано рекомендації зі складання бібліографічного запису документа, представлено його види та основні особливості, структуру, елементи, систему функцій. Наведено типові приклади однорівневих і багаторівневих БЗ різних видів документів, а також записи складових частин документів. У практичних посібниках **«Методика бібліографування»** [10] та **«Реферування як процес**

мікроаналітичного згортання інформації» [11] висвітлено теоретико-методичні засади створення вторинних документів різних видів. Структура документів відповідає логіці науково-практичного пізнання процесу бібліографування та реферування: від характеристик означеного процесу та класифікації бібліографічної та реферативної продукції до висвітлення загальної методики роботи над вищезначеними документами. Практичний посібник **«Укладання оглядових документів»** [25] містить стислі теоретичні відомості про один із видів інформаційних документів – оглядовий. Тут представлено їх характеристику, структуру, види оглядів, основні етапи, загальну методичку, технологічні процеси з їх укладання. Акцентовано увагу на особливостях підготовки бібліографічних, реферативних та аналітичних оглядів. У виданні **«Сучасна шкільна бібліотека: організація роботи»** [20] висвітлено технологію роботи сучасної шкільної бібліотеки, зокрема питання формування бібліотечного фонду, забезпечення бібліотечного та бібліографічного обслуговування, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, удосконалення методів і форм соціокультурної роботи, виховання інформаційної культури учнів, планування та звітності тощо. Додатки, вміщені в посібнику, сприятимуть оптимізації організації роботи шкільної бібліотеки.

У серії, що розглядається, фахівцями ДНПБ підготовлено 2 оглядових видання: одне бібліографічне – **«Дитина і книга: погляд крізь призму часу»** [8], інше – інформаційно-аналітичне – **«Сучасні форми і методи підтримки й розвитку читання»** [22]. У першому представлено огляд 76 видань з фондів ДНПБ, у яких висвітлено внесок вітчизняних і зарубіжних науковців, видатних педагогів, діячів культури України й світу з часів античності до початку ХХІ ст. в розробку проблеми дитячого читання для глибинного ознайомлення з їхньою спадщиною і творчого застосування у практиці роботи бібліотек і закладів освіти. У другому на основі публікацій останніх років відображено різноманіття ефективних сучасних форм і методів просування книжки й читання, що їх впроваджують у свою діяльність бібліотекарі.

Головна мета ДНПБ у науково-методичному забезпеченні мережі освітянських бібліотек – сприяння удосконаленню їх діяльності, упровадження інноваційного досвіду в практику їх роботи, підвищення професійного рівня працівників шляхом забезпечення усіх напрямів, процесів, форм і методів бібліотечної роботи відповідним інформаційним супроводом, аналітичним вивченням і рекомендаціями. Саме з цією метою й підготовлено видання із серії **«На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек»**.

Література

1. Анотування як процес аналітико-синтетичної переробки інформації : метод. посіб. / Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, ДНПБ України /авт.-уклад. В. І. Лутовинова. Харків : [б. в.], 2003. 44 с. Серія «На допомогу працівникам освітянських бібліотек». Вип. 2.
2. Бібліографічне оформлення наукових робіт : метод. рек. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / уклад.: Лобановська І. Г., Помчалова О. Г., Грудініна Н. Д. Київ : [б. в.], 2015. 93 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 12. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/bibliographichne_2015.pdf (дата звернення: 28.03.2023).
3. Бібліотека в інформаційно-освітньому середовищі : наук.-допом. бібліогр. покажч. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /упоряд.: А. І. Рубан, І. Г. Лобановська. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2022. 195 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 26. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/Biblioteka_v_informatsiyno-osvitnomu_seredovyshchi-2022.pdf (дата звернення: 28.03.2023).
4. Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства : бібліогр. покажч. ... / ДНПБ України / упоряд. А. І. Рубан. Київ : [б. в.], 2003. 87 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 1.

5. Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства : наук.-допом. бібліогр. показч. ... Вип. 2 / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /упоряд.: Рубан А. І., Кучеря Т. Е. Київ : [б. в.], 2009. 63 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 5. Шкіл. б-ка плюс ; № 17/18, вересень.

6. Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства : наук.-допом. бібліогр. показч. ... Вип. 3 / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / упоряд. А. І. Рубан. Шкіл. бібл.-інформ. центр : ШБІЦ – пов. вид. : електрон. дод. до журн. 2015. № 6 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

7. Бібліотека навчального закладу в контексті інформатизації суспільства : наук.-допом. бібліогр. показч. ... Вип. 4 / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / упоряд.: А. І. Рубан, І. І. Хемчян]. Київ : [б. в.], 2019. 503 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 23. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/Biblioteka-navchalnogo-zakladu_vur.4.pdf (дата звернення: 28.03.2023).

8. Дитина і книга: погляд крізь призму часу : бібліогр. огляд вид. із фондів Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / упоряд. А. І. Рубан. Київ : [б. в.], 2013. 63 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 8. Шкіл. б-ка плюс ; № 11/12, червень.

9. Індексуння документів ключовими словами : метод. рек. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /уклад. І. Г. Лобановська. Київ : Нілан-ЛТД, 2011. 32 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 9.

10. Лутовинова В. І. Методика бібліографування : наук.-практ. посіб. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : [б. в.], 2006. 1 електрон. опт. диск (CD-R). Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 3.

11. Лутовинова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації : практич. посіб. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : ТОВ Четверта хвиля, 2007. 71 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 4.

12. Науково-інформаційна діяльність бібліотек: теорія й практика : бібліогр. показч. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / упоряд. : Самчук Л. І. та ін. Київ : [б. в.], 2016. 162 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 15. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/02/Naukovo_indorm_dialnist_2016.pdf (дата звернення: 28.03.2023).

13. Науково-інформаційна діяльність провідних освітянських бібліотек України : практич. посіб. /авт. кол.: Зозуля С. М. та ін./ ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : [б. в.], 2016. 287 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 14. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2017/01/Naukovo-informatsijna_dialnist_2016.pdf (дата звернення: 28.03.2023).

14. Освітянська бібліотека в сучасній системі соціокультурних комунікацій : метод. рек. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /авт.-упоряд.: Глазунова С. М., Ніколаєнко Я. М., Сошинська Я. Є. Київ : [б. в.], 2019. 74 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 22.

15. Патріотичне виховання у шкільних бібліотеках: методи та підходи : метод. рек. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /авт.: Т. В. Добко, І. І. Хемчян, Л. М. Бондар, А. І. Рубан. Київ : [б. в.], 2017. 88 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 16.

16. Перевірка бібліотечних фондів : метод. рек. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; /упоряд. А. М. Доркєну. Київ : [б. в.], 2012. 28 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 11.

17. Предметизація документів з питань освіти, педагогіки, психології: практич. посіб. /уклад.: І. Г. Лобановська, Н. Є. Зоріна // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця, 2014. Вип. 4 : Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, перспективи створення та забезпечення доступу. С. 402–531.

18. Систематизація документів та організація каталогів і картотек освітянських бібліотек за таблицями Універсальної десяткової класифікації: практ. посіб. / уклад. Лобановська Інна Георгіївна / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : Вид-во Ліра-К, 2019. 105 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек» Вип. 20.

19. Створення сучасного інформаційно-освітнього простору шкільної бібліотеки : метод. рек. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /авт.: І. І. Хемчян, А. І. Рубан, О. Л. Гончаренко. Київ : [б. в.], 2021. 56 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 24. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/Modern_library_sрасe.pdf, вільний (дата звернення: 28.03.2023).

20. Сучасна шкільна бібліотека: організація роботи : практ. посіб. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /авт. кол.: Л. М. Бондар та ін. Київ : [б. в.], 2019. 358 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 21. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/Modern_school_library_2019.pdf (дата звернення: 28.03.2023).

21. Сучасні форми і методи забезпечення інформаційних потреб користувачів освітянських бібліотек : метод. рек. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського /авт.-упоряд.: Матвійчук О. Є., Сошинська Я. Є. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2022. 74 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 27. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Method_Modern_forms_and_methods.pdf (дата звернення: 28.03.2023).

22. Сучасні форми і методи підтримки й розвитку читання : інформ.-аналіт. огляд / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / упоряд. А. І. Рубан. Київ : [б. в.], 2022. 24 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 25. Шкіл. б-ка плюс ; № 1/2, січень.

23. Упровадження в практику роботи бібліотек освітянської галузі ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» та ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 «Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання» : практ. посіб. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / уклад.: І. Г. Лобановська, О. Г. Помчалова, І. С. Хибник. Київ : [б. в.], 2010. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 6. Шкіл. б-ка плюс. № 15/16, серпень.

24. Упровадження Універсальної десяткової класифікації в практику роботи бібліотек закладів загальної середньої та професійно-технічної освіти : метод. рек. / уклад. І. Г. Лобановська / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : [б. в.], 2018. 63 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 17. Шкіл. б-ка плюс № 15/16, серпень.

25. Яценко О. М. Укладання оглядових документів : практ. посіб. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : [б. в.], 2011. 79 с. Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек». Вип. 7.